

Frågelista nr 73

1990-talet

Åbo 15.12.2010

Bästa informant!

I vår serie med frågebrev gällande decennier på 1900-talet har vi kommit fram till 1990-talet. Decenniet präglades i början av en svår ekonomisk kris, men mot slutet kan man kanske tala om en mindre högkonjunktur. Vi vill gärna få in berättelser om 1990-talet där man tar upp vardagslivet under decenniet och hur man ordnade sin tillvaro under de förhållanden som rådde. Det går bra att svara helt fritt utgående från vad man minns om 1990-talet, men vi har också förberett mer detaljerade frågor om man föredrar att använda sig av dem.

Vi kommer så småningom att sammanställa en bok som skall omfatta de fem sista decennierna på 1900-talet, där vi kommer att använda oss av material som insamlats med våra frågebrev.

Ta god tid på dig och skicka in ditt svar senast på hösten. Svaret kan sändas i det svarskuvert som medföljer eller *utan frimärke* i ett annat kuvert till adressen:

ÅBO AKADEMI
ETNOLOGISKA ARKIVET
KOD 5005856
20003 SVARSFÖRSÄNDELSE

Om du skriver ditt svar på dator ser vi helst att du skickar in din text per e-post eller på en diskett. Frågelistan kan även laddas ned från webbadressen <http://web.abo.fi/arkiv/etn/fragelistor.html>.

Vi tar gärna emot svar även från nya informanter i olika åldrar. Ange namn, adress, födelseår, födelseort och yrke i ditt svar. Om du har *fotografier eller annat material* som anknyter till frågelistans tema lånar vi dem gärna för kopiering och returnerar dem därefter till dig.

Tilläggsuppgifter och tryckta frågelistor fås av:

Niklas Huldén, tel. 02-215 4396
Lotta Wessberg, tel. 02-215 4982
eller per e-post etnologiska.arkivet@abo.fi

Vi ser med spänning fram emot ditt svar!

Med vänlig hälsning,

Anna-Maria Åström
Professor

Niklas Huldén
Arkivamanuens

Använde du dig av lopptorg och billighetsbutiker? Berätta i så fall hur. Berätta om besök i nya stormarknader, vid vilka tidpunkter man gjorde sådana resor och vad man köpte. Ändrade inköpen på rutinerna hemma? Berätta om din konsumtion i början och i slutet av 1990-talet; ökade det upp några nyheter som du speciellt kommer ihåg?

Nya produkter

6. Kan du berätta om vilken teknik i hemmet du hade under 1990-talet och vilka förändringar som du själv upplevde som viktiga. Berätta om hushållsteknik och nöjestekniken. Hur var det i arbetslivet när det gäller den tekniska utvecklingen och produktutvecklingen? Berätta hur du "hängde med" i den tekniska utvecklingen, t.ex. vad gäller datorer, mobiltelefoner och övrig elektronik. Hur ändrade de nya produkterna dina vardagsvanor?

Mode och musik

7. Beskriv din egen *klädsel* på 1990-talet, hur du förnyade din garderob och vilka plagg som du kommer speciellt ihåg. Följde du modet och hur tycker du det tedde sig under 1990-talet. Beskriv detaljer i klädseln.

Var det något speciellt inom *musiken* som du upplevde som orsakat av modetrender? Vilken musik lyssnade du på, både i radio och via hemelektronik? Beskriv musik och låtar som stannat i minnet som speciellt typiska för 1990-talet! Beskriv musiken i samband med motion och dans.

Bio och filmer

8. Berätta om hur du tog del av filmer på 1990-talet. Gick du på bio eller tittade du på filmer främst i TV? Beskriv vad som attraherade, hur filmtittandet gick till och med vem du tog del av filmer med. Berätta om video och dvd! Beskriv hur biosalongerna ändrades och vad du fick ut av den förbättrade återgivningstekniken.

Kaféer och restauranger

9. Berätta om restaurangerna. Berätta om restaurangbesök och hur de gick till (matkrogar eller barer). Har kaféer varit något som du mera prefererat? När har kafébesök hört till och hur gick det till på 1990-talet. Upptäckte du några nyheter inom kafévärlden, vilka var de i så fall. Berätta om kaffesorter, olika snabbkaffekoncept och liknande som du observerade. Berätta om ditt favoritkafé! Beskriv dina fritidssysselsättningar!

1990-talet

Frågebrevet 1990-talet

1990-talet - Decenniet byter ansikte

1990-talet innebar ett abrupt och långvarigt avbrott i en positiv samhälls- och ekonomisk utveckling. Mycket snabbt ökade arbetslösheten och också nya yrkeskategorier kom snabbt att beröras av depressionen. När arbetslösheten var som högst, på 16,4 procent (1994) kom nästan varje hushåll eller familj att beröras i varje fall så att någon släkting eller nära vän var utan arbete eller hade förkortad vecka. Den starka konsumtion som kännetecknade slutet av 1980-talet hade hastigt bytt skepnad.

Etnologiska arkivet söker skildringar över hur man arrangerade vardagen under de ändrade omständigheterna, men också hur man med innovativitet motade många problem. I vissa trakter förekom buttsdöd, medan i andra fortsatte storsatsningar på konsumtion. Decenniet innebar också under de sista åren en ny uppgångsperiod och en accelererande utveckling inom många branscher. Konsumtionen som kommit av sig spirade på nytt med nya produkter. Loppmarknader och högteknologi samsades om uppmärksamheten. Trots depressionen florerade som alltid ett eget mode och musikstilarna avlöste varandra. Ett uppsving även inom bio och kafébranschen var ett resultat under decenniets sista år.

Vår frågelistan kan besvaras så att man författar ett fritt svar enligt följande:

Decenniets prägel

Beskriv allmänt hur du upplevde 1990-talet, vad som stannat i minnet, hur decenniet kan karaktäriseras och vad som var den största förändringen gentemot 1980-talet. Beroende på din ålder kan du berätta om arbetsliv, umgängesvanor, mode, fritidssysselsättningar och sådant som var typiskt just för din åldersklass. Vad var speciellt, vilka var gamla rutiner som föll bort, vad blev bestående?

En speciell tonvikt på antingen *det agrara* eller *urbana* efterlyses i skildringarna, dvs. hur livet på orten och i hemmet tedde sig med betoning på om det är fråga om landsbygd eller stad. Vilka milstolpar minns du (tex. gällande EU)?

Alternativt besvarar man några

eller alla frågor enligt följande delfrågor:

Stämning och rörelser

1. Berätta om de allmänna stämningarna och hur de ytrade sig i vardagslivet. Hur speglades detta i media, nyheter, tidningar o.s.v.? Kommer du ihåg några speciella förändringar och företeelser som du tycker hade samband med människors livssituationer på 1990-talet? Berätta om medborgarrörelser och strategier som folk tog till för att kunna påverka förhållandena? Berätta om hur landsbygden och jordbruket förändrades och om hur EU-anslutningen påverkade detta.

Arbete och arbetslöshet

2. Berätta om ditt eget arbetsliv under 1990-talet. Berätta om hur du upplevde övergången från 1980-talet in på 1990-talet. Har du egna erfarenheter av de tvära konjunkturförändringarna och hur förändrades din tillvaro i så fall? Hur ändrades arbetslivet och vad ansåg du om förändringen. Beskriv en vanlig arbetsdag med betoning på innehåll, teknisk utrustning, kontakter med kolleger på arbetsplatsen och utanför, arbetstempo och det meningsfulla i arbetet.

3. Vad innebar en plötslig arbetslöshet, förkortad arbetsvecka eller ändrade arbetsförhållanden? Hur fylldes dagarna under de ändrade förhållandena och vad betydde eventuell arbetslöshet för hur vardagen upplevdes. Hur fick du tag på arbete igen eller om inte, vilka andra lösningar fick du ta till; grupper och andra initiativ? Vad har perioden betytt för dig, vilka är dina tankar om arbetets betydelse?

Sparsamhet som dygd

4. Kunde man se förändringar i hushållen gällande t.ex. förhållandet till och inköp av mat, kläder och konsumtionsvaror? Vad knappade man in på? Beskriv hur du förhöll dig till sparsamhet och bostadssparande. Vad trodde man om förändringarna i din egen livskrets och hur såg man på framtiden. Förändrades tillståndet under decenniets senare del? Kan du nämna tidstypiska uttryck som användes i samtal gällande situationen på 1990-talet? Kan du komma ihåg historier som berättades om den här tiden?

Buttsdöd och loppmarknader

5. Har du minnen av butiker som gick i konkurs och vad som kom istället? Ändrades dina konsumtionsvanor under 1990-talet, t.ex. var du köpte dagligvaror?

Frågebrevet kan besvaras per post på adressen: Etnologiska arkivet, Fabriksgatan 2, 20500 Åbo. Per e-post kan svar sändas till etnologiska.arkivet@abo.fi